

(Əvvəlki 3-cü səh.)

keçirdiyi soyqırım nəticəsində minlərlə Azərbaycanlı öldürüldü. Kitabın "Azərbaycandan Xocalı soyqırım" adlanan bölmədə ermənilər tərəfindən törədilən bu tarixi cinayətlərin mahiyyəti tutarlı faktlar və imkan mümkün olmayan dəlilləri acaqlar.

Bölmənin əsərlərini şahidlərin danışdığı hadisələr təqdim edir. Onların dediklərini eşitmək və sarsılmağa məhkum deyil.

Bu bölmədə ermənilərin Azərbaycanca törətdikləri 1918-ci il müsəlman qırğını barədə tutarlı faktlar əsasında şərh edilir.

Bölmənin sonrakı hissələrində Leninin Şəmşiyev Qorquz üzə fəvqəladə komissar vəzifəsində təyinatından, Andronikin Azərbaycanı yeni fitnəkarlar törətmək niyyətindən, ekstremistlərin Müsavat partiyasına düşmənişliyi münasibətindən şərh edilir, ermənilərin Güney Azərbaycanca törətdikləri soyqırımından bəhs edilir.

Mehriban Ələkbərzadənin "Azərbaycan və Azərbaycanlar" dənən, bu gün, sabah" adlı kitabında isə oxucunu cəlb edən xüsusiyyətlər arasında ki cəhət xüsusi olaraq qeyd etmək lazımdır. Birinci sırada bəli ki, müəllifin məqsədi olduğu xalqın taleyi barədə haqqıqatları vətənin şəhərlərindən kənarda yaşayan oxucularına çatdırmaq qədər əhəmiyyətli durur.

Bu barədə "On söz" də yazılır: "Deyirlər qışaqlı xalq ədəbiyyatı xalq kökünü, mədəniyyətinin psixoloji durumunu göstərir. Nədən ki, Məlikməmməd kəndini qardaşları qoruyur. Nədən ki, "Dədə Qorqud"un bütün boylarında bir igid o biri igid qənim kəsilib".

Müəllifin xalqa, müasir nəslə olan daxil inamı onun bədiilikdən cəhətdir. "Bu gün olmasa da, sabah şəhərlərimizi yenidən keçəcəyik. Ona anlara deyirik: bizi qaytılmalıyıq, ana... Mütləq. Ona görə vaxt ki, bu daha yaxşıdır, ona görə ki, başqa çox xoş xoş xoşdur".

Mehriban Ələkbərzadə müasir nəslə vətənpərvərlik hisslərini güvəndirənlik nəslə "Dədə Qorqud" dastanlarını, "Orxon-Yenisey" kitabələrini

yada salır. Həm də xatırladır ki, bunlar əslində türk dənərlə yazılmış tarixdir. Dəslərə yazılıb ki, heç bir güvə on sile bilməsin.

Xalqın taleyində çox çəkilir yəni tutan, indi de hal-ili gözləyən bir ideya ilə, özü də həyatı ideya ilə əlaqədar müəllifin baxışları çox düşündürücüdür. Bu düşüncələrin cavabı isə onun Ziya Göyçalpın getirdiyi seçmə ilə daha çox səsləyir: "...Əski

dir. O, yazır: "Baltalar çoxalır, ağac isə tək idi. Doğrudan da, Cavad xan tək idi. O, tək canı və oğlu ilə bütün bu qan-qadın qarışığında tək qaldı. Amma arxadakı vətən — Gənceni qorudu".

Müəllifin kitabında böyük və səmimi məhəbbətlə haqqında şərh etdiyi şəxsiyyətlərdən biri də xalqımızın sadəqətli oğlu, görkəmli dövlət xadimi Nəriman Nərimanovdur. Müəllif dərin hörmət bəslədiyi Nərimanovun əsərlərindən getirdiyi nümunələrə onun haqqında qorquz təsəvvürü yəni, "Mən insanın insan tərəfindən istisna olunan bir insan olduğunu düşünürəm".

manın ələyinəyən. Mən bütün varlığımı hara da olursa-olsun, köləliyə alıyırdım. Mən bəşəriyyətin təzliklə azadlığına, xalqımıza, narahatlığın, habelə köləlikdən azad olmasının yollarını axtarırdım". Nəriman Nərimanovun həyatından aldığı tələmin nəticəsi kimi formalaşmış bir müəllifin də oxucuları üçün maraqlı səsləri. Bu sözlər Nərimanovun oğluna yazdığı məktubdan götürülmüşdür: "Mənim əziz Nəcəfim, həkimliyini dəlincə qəmə. Çünki, o, adamı korlayır. Əgər sən adamı tanımaq, onun bütün daxilini bilmək istəyirsənsə, həmin adamı bir müddət vəzifə başına qo. Həmin adam bütün bəşəriyyəti və nöqsanların bürünə verəcəkdir".

Kitabda müəllifin böyük sənətkar Hüseyn Cavidə həsr etdiyi səhifələri özündə əldən Azərbaycan ədəbiyyatında tutduğu yüksək mövqeyi obyektiv əks etdirir.

Təbii ki, müstəqil respublikanın müasir həyatından söz gedən yerdə erməni dənəklərini son illərdə xalqımıza əyləndirən törətdikləri cinayətlər barədə susmaq mümkün deyildir. Müəllif öz izahlarında əsasca da olsa bu mövzuya toxunur, lakin nankor ermənilərin hələ də öz mənfur simaları ilə dünyaya tanıdılması müəllifin dən təbəssülünə səbəb olur.

Mehriban Ələkbərzadə haqqında qıscaca şərh etdiyi kitabın ilə Güney oxucuları üçün vətənin Qızıqzında gedən hadisələr aləminə işığı bir pəncərə açmışdır.

Sabir NƏBİOĞLU

Xatirə
Əzizqızı

Çıxarmır

Gecə də, gündüz də huya edirməm,
Bəzən dənəşmədən huya edirməm.
Elə yol gedirməm, hey yol gedirməm,
Bu yollar aparıb sizə çıxarmır.

Yolumuz dolanıb min yerdən keçir,
Çaylardan adlayıb, bərdən keçir.
Nəçə dağdan keçir, dərədən keçir,
Bu gedib bizi bir düzə çıxarmır.

Bulud ləyən-ləyən tökürlə yağış,
Bizi məhəbbətlərlərlə tutub qarğış.
Bəs necə kəpərk bu soyuq qış,
Bu gillə aparıb yaza çıxarmır.

Haqqımız, müzəmmuz batır xəlvətə,
Alan aşkar alır, satır xəlvətə.
Əsgiriz, bəxtimiz yatır xəlvətə,
Fələk bədiyini üzə çıxarmır.

İşləyir

Mən saatı düz qururam,
Əqrəbi tərsə işləyir.

Dard oldu yuxu aparım,
Deyirlər, nəslə işləyir.

Geriyə dönlür kəhərim,
Ağılaq bilmiş şəhərim,
Üzübdür mani qəhərim,
Qəlbimə qüssə işləyir.

Məhəbbət də bəxtə-bəxti,
Kəhəmlər yandırıb-yaxdı,
Səsi gəlmiş gör, nə vaxtı,
Ürəyim səsə işləyir.

Barışmağa gedirəm

Dar yolları ölçə-ölçə,
Göz yaşımı ölçə-ölçə,
Od-ocaqdan kəçə-kəçə
...Gedirəm.

Külək qovurur üzümü,
Qəmin isəldir gözümdə;
Ona deməyə sözüm
...Gedirəm.

Sevənlər bilirdi dərdimi,
Həsərin yeri qəddimi,
Keçib ağıl sərhəddini
...Gedirəm.

Fələk ilə yarışmağa,
Hicran ilə vuruşmağa;
Sevgi ilə bənşməyə
...Gedirəm.

Silməyəcəm göz yaşımı,
Gözüm bu yolda nəşimi?
Alım alıma başımı
...Gedirəm.

Məhəmməd Füzulinə adına Əlyazmalar İnstitutunda saxlanılan əlyazmalar zaman keçdikcə üzə çıxarılıb çap olunur və oxucuların ixtiyarına verilir. İstər folklorumuz, istərsə də yazılı ədəbiyyatımız bu yeni əsərlərin hesabına libel zənginləşir. Haqqında bəhs edəyəcəmiz üç kitab da öz dəyərinə, səbəlinə görə ədəbi aləmin diqqətini cəlb edə biləcək nəşirlərdir.

XI əsr şairi insanın "Mehri və Vəfa" adlı əsərini insanın əməkdəş Aysel Şerifovə çapa hazırlayıb. Gənc tədqiqatçı əsəri

Əlyazmalar xəzinəsindən

latın qrafikali Azərbaycan əlifbasına çevirilmiş, elmi-tənqid mətnini tərtib etmişdir. Kitabın redaktoru M.N. Ağayev, rəyçisi A.Musaevə, xatəti M.Əzizovdur.

A.Şerifovanın kitabı yazdığı "Dilimiz və ədəbiyyatımız nədir abidəsi" adlı öz bədən məlum olar ki, insanın "Mehri və Vəfa" əsərinin kimi ki əlyazması bəzə gəlmişdir. Bunlardan biri 1827-ci, digəri 1834-ci ildə köçürülmüşdür. Mehəmməd Kəminə tərəfindən köçürülmüş 1490, Əbdiqəni Nuxazi tərəfindən köçürülmüş ikinci nüsxə isə 1574 mısradır. Əsərin XI əsrə aid olduğu Mehəmməd Kəminə tərəfindən köçürülmüş nüsxənin sonunda vətənimiz dövr əsasında acaqlar.

Əsər mərsən Rum padşahının oğlu Vəfa ilə Əhməd sultanın qızı Mehri arasında məhəbbət məqarəsindən bəhs edir. Əsər quruluşuna görə məhəbbət dastanları xatırladır. Məsələn "Əvvəl Allah adını yad edəlim" mısrası ilə başlanır.

Kitabın tərtibi belədir: on söz, məsnəvi, lüğət, ərəb qrafikasında elmi-tənqid mətni. Əsər ana dilimizlərin tarixini öyrənmək baxımından dəyərli mənbədir.

Şamil Cəmsidin çapa hazırladığı "Dədə Qorqud dastanları" isə uşaqlar üçün nəzərdə tutulmuşdur. Kitabın redaktoru Möhsün Nəğiysoylu, kitabı daxil edilmis görkəmli şairlərin müəllifi rəssam Fəxrəddin Məmmədov və digər müəllif kitab yazdığı

Çapdan çıxarmır

müəddətləri on iki hissəyə ayırmışdır. Hər bir hissədə əsər haqqında, onun yazıldığı zaman, məkan, hərbi sistem, qəhrəmanların mənsəbi olduğu ələ-əla, əlyazmaların saxlandığı yerlər, əlyazmaların fərqli, oxşar cəhətləri və s. barədə məlumat verilmisdir.

İsmayilbəy Nakamın "Məcnun və Leyli" kitabını f.e.n. Yulcu Pirinçev nəşr etmişdir. Kitabın redaktoru f.e.n. İsmayil İsmayilovdur. Tədqiqatçı kitabı yazdığı

Məcnun və Leyli

mayılövür. Tədqiqatçı kitabı yazdığı "XIX əsr Azərbaycan şairi İsmayil bəy Nakam" adlı on sözə şairin həyat və yaradıcılığı haqqında məlumat verir. Yazılan məlum olar ki, Nakam əslən şamaxlı olsa da, 1839-cu ildə Şəki şəhərində anadan olmuşdur. Kişiləşli mollaşanda almış, ərəb-fars dillərini mükəmməl bilmiş, sonrakı illər isə öz xüsusi

müəllif yanında rus dilini öyrənmişdir. Tədqiqatçı İsmayil bəy Nakam haqqında Firdus bəy Kəçərilin, Əlibabə Muzini, akademik Feyzulla Qasımzadənin, Cəfər Xandanın, Nəsrəddin Qarayevin

tədqiqatlarına müraciət etmiş, özündən əvvəlki alimlərin fikirlərini diqqətə cəldirərək, onlara öz münasibətini bildirmişdir. İsmayil bəy Nakamın "Divanı-bədi", "Xəyalatı-parisən" adlı divanların, "Gənciney-ədəb", "Fəhəd və Şirin", "Məcnun və Leyli" adlı poemaların, nəsr yazmış "Dörd ədəbi və "Lətifnəmə" adlı əsərlərin müəllifi olduğu qeyd edən Yulcu Pirinçev ayn-ayın müəlliflərin bu əsərlər haqqındakı fikirlərindən bəzi misalları da vermişdir. On sözə poema haqqında, onun məzmununu, ideyasını, ədəbi-bədii xüsusiyyətlərindən söz açan müəllif poemadan getirdiyi staltarı fikirlərini təsdiqləyir.

Nakamın "Məcnun və Leyli" poeması digər "Leyli və Məcnun" poemaları kimi bir sujet üzrə inkişaf edən ayn-ayın əhvalatlarındadır. Əsər "Müqəddimə"-dəstəni-Məcnun və Leyli haqqında. Əsərin diqqətə salınır. Müəllif əsəri dastan adlandırmışdır, onun dövrünün dilinə uyğun yaratmağa çalışmışdır.

Sona XƏYAL

İssikkul festivalında nümayiş etdiriləcək

Carı ilin oktyabrında Qırğızıstanın İssikkul şəhərində Şəhər Əməkdaşları Təşkilatı (ŞƏT) daxil olan ölkələrin — Qırğızstan, Qazaxıstan, Tacikistan, Özbəkistan, Çin və Rusiyanın iştirakı ilə Beynəlxalq İssikkul kinofestivalı keçiriləcəkdir. Artıq Beynəlxalq festivalda nümayiş olunaçaq filmlərin seçim turu başa çatmışdır.

Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin kino şöbəsinin bildirmişlər ki, festivala ümumilikdə 80 ekran əsəri təqdim olunmuş və həmin filmlərin içərisindən 58-i təsdiq edilmişdir. Bu filmlərin 28-i qismətqatılı ekran əsəridir.

Azərbaycandan həmin festivalda 4 film — "Yeni dalğa" Prodüsser Markazında istehsal olunmuş "Qırıqçıq meridianı kəndə" və "Keçid", "Dəvəş production"un istehsalı olan "Ev" və "Exo production"un istehsal etdiyi "Nəfəs" filmləri nümayiş etdiriləcəkdir.

Baş redaktor: Ayz Vəfəli

Redaksiya heyəti: Hüseyn Abbaszadə, Şirindil Əlişanlı, Aqşin Babayev, Nizami Cəfərov, İsa Həbibbəyli, Hidayət, Nazim İbrahimov, Elçin İsgəndərzadə, Atabəla İsmayilovlu (məsul kitab), Yusif Karimov, İlham Qəhrəman, Əkbər Qoşalı, Bəkir Nəbiyev, Qəzənfər Paşayev, Ramiz Rövşən, Rübail, Sabir Rüstəmxanlı, Vəqif Səmədoğlu, Vəqif Süleyman, Azər Turan (baş redaktor müavini), Bəxtiyar Vəhəbzadə

Təsisçilər: Azərbaycan Yazıqları Birliyi, "Ədəbiyyat qəzeti"nin yaradıcı əməkdaşları

"Ədəbiyyat qəzeti"nin kompüter mərkəzində yığılır, səhifələri və "Azərbaycan" nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap olunur.

Hesabımız: hñ YSM-324665 AZM-3201-01. ABB Yazıqları İlahi KOD 805562

"Sevdaş sabahlar" a oxunmuş nəğmələr

Rafiq Yusifov. "Sevdaş sabahlar". Baki, "Sırvanəş" — 2007

Bir yarpağım, budağımdan
Məni külək qoparacaq
Allah bilsən əsl yollar
Məni hara aparacaq —

əndişəsina, nigaranlığına

Biz getməlik bilməyimiz
Dünya na tıracıq
Məni aparacaq qatar
Nəvəmi gətirəcək —

təskinliyi, təsəllisi də var.

Səni birçə duyan varsa
Kədər yücə ağır olmaz
Sevgi yurd salın ıradaq,
Ömrüm-günüm, paxır olmaz...

şüur qənaət, ağıl duyumu ilə yüz-

də-yüz rəzə olan oxucu bu sadə, səmimi mizallardan dərəcə dərəcəni bəzən mənəviliyi, minnətdarlığı duyğuları ilə mənimsəyir, kitabı oxuyub başa

nüz özü də bir sevgi çəməsi olur. Və sənq-təbi əladığıdakı mısraları artıq öz hesabı, öz insaniyyət bəzə, etirafı kimi məlum ünvana yönlədir:

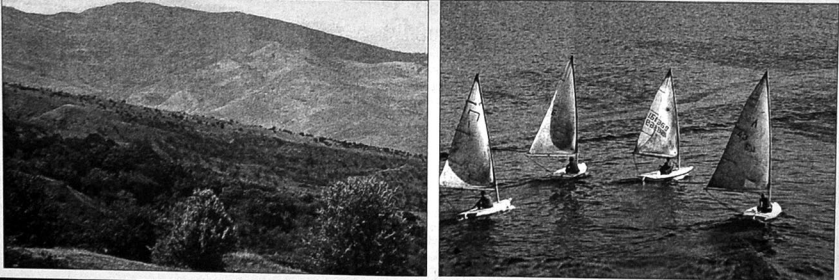
Ömrüm boyu bir kimsənin
Ağına qalınmışdır
Mən sən sevgidən başqa
Bir şey verə bilməmişəm.

Çox səliif, gərəkli bir etirafdır. Bütün bu yazılanları nəbzi, ümidli bir şairin zərif duyğuları, dəqiq müşahidələri izləyir. Bu seirləri oxuyursan və

har mısra, har bənd sənə təqin edir ki, Rafiq Yusifovlu bir şair kimi milli ədəbiyyatımızın tarixi qaynaqlarına, onun zəngin irsinə, yarıdıcılıq ənənəsinə dərin köklərlə bağlıdır. O, anona və novatorluq prinsipinin təqin etdiyi əylə yolun yoxluğu olaraq qəz inməli, üstə-şəird münasibətlərinin əbdi dərslərində. Bu yolda cisman ırcaq ölüm ölüm mənası dirlilik sonuclandır.

Zaman hər arzumu dən tək əyirdi,
Tələ doli kimi güldürdün mənə.
Əli Kərim, Məmməd Adə dirlidi,
Rafiq Yusifovlu Əldərdi mənə.

Sərvaz Hüseynovlu

Allah rəhmət ələsin
Azərbaycan Yazıqları Birliyi Təlli
Ponahqızına, anası

MƏTANƏT xanım

vəfatından kədərliandığını bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Redaksiya şurası: Yavuz Akpınar (Türkiyə), Betti Bleyer (ABŞ), Əbdüllətil Bəndəroğlu (İraq), Harid Fedai (Şimali Kipr Türk Respublikası), Cavad Həyat (İran), Lüdmila Lavrova (Rusiya), İren Melikov (Fransa), Əhməd Şimide (Almaniya), Qulamrza Səbri Təbrizi (İngiltərə), İrfan Ülkü (Türkiyə)

Redaksiyanın ünvanı: Baki - AZ 1073,
Mətbuat pr. 529-cu məhəllə,
"Azərbaycan" nəşriyyatı, 9-cu mərtəbə

Telefonlar: baş redaktor 439-52-56, baş redaktor müavini 439-50-67, məsul kitab 439-91-68, şöbələr 438-03-17. Faks: 438-85-70. E-MAIL: redaksiya@edebiyatqazeti.com

Qilymet: satış - 16 qopik, abunə - 10 qopik
Əlyazmalar geri qaytarılır. Qorut cəmi qəbul cəvər.
Çapa imzalanmışdır: 23.08.2007 saat 23:30

Səhəfətimizə N:86
İndeks 66800

Sifariş 3314
2077 mısra